

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl. 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-ora 6 cr. a treia-ora 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Măcelarilor nr. 21.

Se prenumără și la poste și la librării.

În București

primește abonamente D. C. Pascu, Str. Lipscani 35.

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscripte nu se înapoiază.

Un număr costă 5 cruceri v. a. sau 15 bani rom.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

Șovinistii și alianța naționalităților.

Am reprodus comentariile de căpetenie ale foilor maghiare, care s'au pronunțat până acum asupra rezultatelor conferinței confidențiale dela Viena. Reflexiunile ce avem de făcut asupra lor se impun dela sine și de bună-seamă le-au făcut toți cetitorii care știu despre ce e vorba.

Înainte de toate constatăm un lucru: Ori-câtă silință își dau publiciștii maghiari de toate colorile se iese, cum s'ar zice, în zeflema tendența naționalităților nemaghiare de a se apropia și de a se organiza împreună, ori-cât de mult se străduiesc a micșora importanța celor hotărâte la Viena, se vede că ei simt și înțeleg că se tractează de un lucru foarte serios. Căci altmintrelea guvernamentalul „Neues Pester Journal“ pentru-ce s'ar vedea îndemnat să apeleze la toate partidele maghiare, ca să-și „modereze certele“ și să nu „stânginească lucrările reformatrice“, menite să facă imposibile mișcările naționalităților? Ear' foile opoziționale ce trebuință ar avea să strige, conform vechiului obicei, după procuror și poliție, dacă cred că e vorba numai de „berea“ beută la Viena și în care „nu se poate îneca Ungaria“?

Aceasta e una la mână. Mai serioasă e, la aparență, obiecțiunea guvernamentalului mai sus citat, că alianța între Slavii și Românii din regatul Sftului Stefan ar fi imposibilă și nenaturală. Am pute răspunde pur și simplu, că această obiecțiune este răsturnată prin faptul că alianța în realitate s' a făcut, și prin urmare nu poate fi imposibilă. Dar' se primim cestiunea mai din temeli. De ce adevărat ar fi imposibilă alianța Slavilor cu Românii și viceversa? Tălmăcitorul vederilor din cercurile guvernamentale răspunde, că pentru-că „slavismul“ și „românismul“ sunt noțiuni atât de eterogene, încât mai ușor își poate închipui unirea Românilor cu Maghiarii, decât a celor dintâi cu panslaviștii slovaci.

Fără de a mai cerceta încă odată cum stă lucrul cu „panslavisml“ fraților slovaci, recunoaștem cu toată obiectivitatea și în toată sinceritatea, că da, există fără îndoială multe și considerabile deosebiri între caracterele etnice și aspirațiunile naționale și politice ale acestor popoare. Dar' ce are a face? Avem cu toți o notă comună și un interes comun, care ne unește și trebuie să ne unească, și nu numai ne face posibilă, dar' ne impune chiar

lucrarea împreună. Această notă comună este aspirarea maghiară, ear' interesul comun este să scăpăm de această asuprire. Față cu acest mare interes au dispărut toate divergențele mai mărute, ceea-ce destul de lămurit reese din împrejurarea, foarte superăcioasă pentru șovinisti, că amicitia a devenit mai intimă tocmai între cele două naționalități mai numeroase, mai importante, însă totodată și mai tare prigonite pentru pretinsul lor „panslavism“ și „daco-romanism“, între Slovacii din Nordul Ungariei și Românii din Ardeal și Ungarie-de-Sud.

Tot așa stă lucrul între popoarele citate și Croați și Sârbi, precum și între aceste două popoare cu privire la raporturile lor reciproce. Mai întâiu este un moft, cu care Maghiarii se amăgesc pe sine înșiși, că Croații și-ar fi găsit în cadrul dreptului de stat unguresc un fel de Eldorado al existenței și aspirațiunilor naționale, la care nu ar voi să renunțe, pentru „a dispăre în ghiveciul fără formă al federalismului nivelisator al tuturor neamurilor și națiunilor din monarhia habsburgică“.

Tocmai contrarul este adevărat. Conferința dela Fiume din anul trecut, mișcările din Dalmația și Istria și enunțatiunile mai recente ale Slovenilor din provinciile alpine ale Austriei, dovedesc destul de limpede, că Croații mai ales dela „federalismul nivelisator etc.“ își așteaptă realizarea celor mai de căpetenie ale lor dorințe.

Neadevărat este și aceea, că între Sârbi și Croați „contrastele de tot felul“ ar fi atât de mari, încât ar exclude posibilitatea conlucrării acestor două popoare între sine și cu celelalte naționalități nemaghiare din regatul unguresc. Contrastele dintre Croați și Sârbi nu sînt în cele din urmă de caracter politic și nu pot fi de caracter național, căci deosebirea etnică dintre ele este atât de mică, încât nici unul din ele nu se pot simți amenințate în existență din partea celuilalt. Contrastele acestea, întrucât există, sînt mai mult de natură locală, sau cel mult confesională, ceea-ce nu le va împiedea să-și dea mîna întru apărarea contra pericolului amenințător al pansmaghiarismului în adevăr nivelisator de neamuri.

Drept dovadă că așa este, servește împiegurarea, că nu numai Sârbi, dar' și Croații, deși situația lor este alta, con-

siderând autonomia țerii lor, și-au dat consimțământul și au promis conlucrarea lor la realizarea alianței naționalităților.

Peste celelalte obiecțiuni, mai mult sau mai puțin plausibile ale șovinistilor putem trece la ordinea zilei. Zică ei ce vor, sbiere cât le place, înjure și bănuiesc în dragă voce, alianța naționalităților este și va fi un eveniment epocal în viața internă a regatului ungar.

Depinde acum numai dela naționalitățile, care și-au dat mîna frățească să-și realizeze scopurile mărețe în vederea cărora s'au unit. În aceasta nu-i va împiedea șovinistii nici prin sofisterile, nici prin amenințările, nici prin huliurile lor.

Și noi sîntem convinși, că precum Români, cărora istoria le va atribui meritul de a se fi însușit și de a fi inițiat cei dintâi idea salutară a unirii naționalităților, astfel și ceilalți conetățeni nemaghiari ai noștri, vor continua cu stăruință și încredere și plini de cele mai bune speranțe opera înfrățirii și a apărării comune spre binele tuturor și spre binele patriei.

Sub asemenea auspicii succesul nu va lipsi.

Situația. Lui „National-Zeitung“ din Berlin i-se raportează într-o corespondență din Viena, pe baza unor informațiuni luate din „cercurile interesate“, că în zilele din urmă s'ar fi întemplat după culisele politice interne din monarhia austro-ungară o schimbare bătătoare la ochi. Anumit nu ar fi imposibil, ca „un factor“ să-și schimbe atitudinea în cestiunea formării majorității parlamentare în Austria, pentru a scăpa pe contele Taaffe pe timp mai lung din perplexitate, pe sfîrșitul de a produce cel puțin în afară impresia, că în această jumătate a monarhiei s'ar restabilit liniștea. Această liniște restabilită în Austria „cel puțin în afară“ are, după informatorul ziarului berlinez, de scop, ca să se poată face rîndueală în Ungaria.

Voci slave despre Maghiari.

Drept dovadă despre „simpatile“, de care se bucură șovinistii maghiari între popoarele slave, înregistrăm astăzi două răsune: unul dela Zara din Dalmația și altul dela Praga: Ziarul dalmatin „Narodni List“ se rostește astfel în numărul seu dela 19 Ianuarie n.:

A fost odată o vreme, când Maghiarii parte prin curajul lor măscut, parte prin șiretenie, au știut a se prezenta Europei civi-

lisate ca pionierii libertății, ca luptătorii neîfricoși ai liberalismului celui mai larg, ca apărătorii excelenți ai drepturilor naționale și ai popoarelor asuprite.

Acest frumos renume și-l-au dobândit mai cu deosebire în Italia, în vremea când poporul italian se lupta pentru independența lui. În vremea aceea mulți Maghiari se aflau în rîndurile revoluționarilor italieni, prin urmare ușor se poate pricepe faptul, că Maghiarii au câștigat printre Italieni o simpatie deosebită. Și într'adevăr Italienii au considerat pe Maghiari ca cea mai liberală națiune sub bolta cerească.

Dar' gloria aceasta a Maghiarilor n'a ținut mult. Lumea s'a convins, că liberalismul cu care se răsfață Maghiarii nu e altceva decât poleală, multumită căreia ei vor să-și mențină hegemonia. Și într'adevăr, îndată-ce în urma dualismului și-au garantat o poziție privilegiată covîrșitoare în monarhie, și-au propus ca țintă principală de a arăta lumii că în Transleltania nu există alt popor decât cel maghiar.

Dar' diferitele națiuni care trăiesc în Ungaria alături cu Maghiarii, asupriți fiind prin toate mijloacele, persecutați, amenințați în chiar existența lor națională, au ridicat glasul deșteptării și au atras atenția Europei civilizate asupra faptelor eroice ale națiunii maghiare. Și acest strigăt de mîhnire și-a găsit ecoul, astăzi întreaga presă cinstită europeană condamnă prețul merită purtarea Maghiarilor care e în contradicție cu toate principiile liberalismului și ale dreptății.

În Italia, în sferă, lumea a început să se convingă că liberalismul lăudăros maghiar nu e decât o minciună; nu e altceva decât egoismul cel mai fără frîn, un șovinism căruia înzadar i-am căuta exemplu în istoria popoarelor și că așa ceva n'ar trebui să fie tolerat în veacul al XIX-lea.

Durere, că și în Italia, precum în mare parte și la noi presa se află în mîinile Jidanilor; dar' totuși toate zările independente și acolo au început a-și ridica vocea întru apărarea popoarelor asuprite din Ungaria.

Ear' „Politik“, organul dui Rieger, care adese-ori a avut veleități de prietenie pentru Maghiari, vorbește acum astfel în nrul seu dela 29 Ianuarie n.:

Șovinisti maghiari! Ajungendu-și odată libertatea, „liberalii“ maghiari nu așteptau mult a-și preschimba în fapte adevăratele lor gânduri. Pela sfîrșitul anilor șezecizi au închis școalele secundare ale Slovacilor sub niște pretexte deșerte; la începutul anilor șeptezeci au confiscat averea „Matiței“ (societate de cultură slovacă) spre a o întrebuința la desnaționalizarea sërmanilor Slovaci. Ei asupresc și ingenuchiază toate naționalitățile nemaghiare cărora le deneagă în general chiar și dreptul de existență pe baza apoi a permite editorului să explice în numărul proxim în forma unei note cătră abonați toate împiegurările acestei întemplări. Dar' căile dirigătorilor rusești sînt inexhaustibile. Dealtmîntrelea eu nu cunosc din istoria censurei rusești de presă numai încercarea aceasta de a se scăpa de presiunea guvernului și de a atrage totuși atențiunea publicului asupra nedreptăților legii muscălești de amuțire.

La începutul anului 1886 se făcură în toată Rusia pregătiri, pentru a sërba în mod cuviincios jubileul de 25 de ani al ștergerii iobăgiei. Iubileuri de 25 de ani nu sînt ceva rar în Rusia, și nime, afară de cercurile guvernului, n'ar fi gândit nici pe departe, că guvernul va opri sërbararea unui eveniment așa de memorabil în istoria mai nouă rusească. În urma politicei reacționare însă, care caracterizează guvernarea lui Alexandru III., trimise contele Dimitri Tolstoi, pe atunci ministru de interne, la toate oficiile administrative porunca, în urma căreia sërbararea lui 19 Februarie e oprită în întreaga împărăție; avîsă apoi pe cenzorii de presă să încuștîntze toate foile, că ori-ce reflexiuni reacționare cu privire la ștergerea iobăgiei sînt strict interzise. Ca rezultat al acestei porunci apărură în 19 Februarie 1886 toate jurnalele țerii în ținuta unor sclavi legați și bătuți. Nici una din foile ce apărură în ziua aceea nu dete nici cel mai mic semn despre importanța zilei, despre marea lege de liberare, care o făcuse memorabilă.

unor teorii științifice anume fabricate. Eată cum se poartă ei față cu conetățenii lor. În sus însă, încetor au tot cuvîntul a-și îndrepta privirile plini de recunoștință, tocmai contrarul îl fac. Spre a nu aduce decât unele exemple din timpul cel din urmă, amintim cultul kossuthist excesiv, care îi împinge până a glorifica pe ex-dictatorul numindu-l cetățean onorific al capitalei Ungariei; amintim refuzul lor de a depune coroană pe monumentul lui Hentzi, insultând astfel armata comună și stigmatizînd astfel pe prietenii ei. Ear' când mîhnirea adună a naționalităților nemaghiare pricinuită prin călcări de drept din cele mai patente, pare a voi să se de ce pe față, când Curtea ofensată părăsește pămîntul unguresc: eată că izbucnește o crîșă din cauza reformelor politico-religioase. O schimbare de ministri și un „Kultur-Kampf“ cu toate perspectivele lui spărieătoare — eată unde au ajuns cei din Ungaria independentă. Nu e deci de mirare, dacă cercurile competente găsesc timpul suprem pentru a se gândi la un leac.

Din parlamentul maghiar.

În ședința dela 30 Ianuarie n. a parlamentului maghiar s'au întemplat lucruri de tot interesante. La ordinea zilei era dezbateră budgetului ministerului de honvezi. Cu acest prilegiu s'a încins o discuție foarte aprinsă, care a durat aproape tot timpul cât a ținut ședința și în care ministrul de honvezi baronul Geza Fejervary a fost ear' obiectul unor atacuri vehemente din partea opoziției. Eată amănunte:

Substratul discuțiunii a fost proiectul de lege despre contingentul de recruți al Ungariei. Primul care a luat cuvîntul la acest obiect a fost Coloman Thaly. El s'a plîns din cauza rîului tractament al tinerilor maghiari în armata comună, din cauza lipsei de trupe tehnice în armata de honvezi și altele.

Cu aceste dezbateră generală s'a încheiat și ministrul de honvezi baronul Fejervary a luat cuvîntul spre a răspunde acușatiunilor ce i-s'au adus în ședința asta și în cea premergătoare.

Ministrul a regretat că în unele regiamente mania sinuciderilor se ivește în măsură aproape epidemică, dar' că administrația militară face tot posibilul spre a sana răul. În decursul discursului seu, ministrul a îndemnat tinerimea maghiară a se dedica mai mult pe cariere militare. Făcînd aceasta, vor înceta apoi plîngerile din cauza lipsei de oficeri maghiari. Bine înțeles, a zis ministrul, tinerii maghiari să-și însușească limba germană în măsura în care pot fi apți pentru rangul de oficer.

FOIȚA „TRIBUNEI“.

„Negrit“

(Urmare.)

Unul care nu-i inițiat în purtarea censurei rusești poate-că va crede, că ștersurile en gros vor fi rare, că cenzorul aplică sturerea sa cu o moderație rațională și cu omenie. Asta însă nu e deloc așa. Eu am văzut coale de corectură dela foi rusești, în care erau ștersi în singuratici numeri câte opt până în patruzeci articoli mai mari și mai mici, abstrăgînd dela schimbările propuse în expresiuni. În 9 Mai 1881 căpeta dl Adrianoff, redactorul și editorul foi „Gazeta Siberiei“, dela cenzorul din Tomsk o coală de cenzură, în care era mai bine de jumătate din materialul menit pentru numărul proxim sau de tot sau în parte șters. Plin de amărăciune se hotărî să tipărească numărul fără de a substitui un text „agreat“. Cu alte cuvinte el se hotărî să lase toate locurile șterse de cenzor simplamente goale, ca publicul să-și facă conlucările sale. Așa și făcu, și „Gazeta Siberiei“, care apărî în dimineața zilei de 10 Mai 1881, a fost de sigur cea mai minunată gazetă ce a primit-o vre-un abonat vre-odată. La un loc era un spațiu gol de o coloană, căruia îi urmau rîmăștele unui articol cîunțit. La un alt loc apărea o părțică fără început și fără sfîrșit. Dedesubt ear' două sau trei titule,

care excitau numai atențiunea asupra celor-ceilipsiau, și pe o altă pagină ear' rămase numai o mică insulă de tipar într'un mic lac de hîrtie goală. Aparițiunea „Gazetei“ din această dimineață produse, se înțelege, o impresiune generală. Fiecare știa ce au să însemneze locurile rămase goale și toți voiau să aibă numărul acesta. Dar' împiegurarea aceasta atrase în cîrînd atențiunea poliției și iute se dete o poruncă de a confiscă și nimici întreaga edițiune. Așa de temeinic a sfîrșit după acest număr, încât nu mai rămăsesse nici unul. Dl Adrianoff însuși nu-mi putu arăta cu patru ani în urmă nici unul din acești numeri, nici nu-mi putu spune unde se mai află vre-unul. El îmi putu da însă un exemplar din numărul proxim, în care cenzorul îi permise cu o năvitate și inconstanță caracteristică să publice următoarea „Notă cătră abonați“:

„Redactorul „Gazetei Siberiei“ se simte îndatorat a arăta abonaților, că numărul 11 din această foie nu li-a putut fi trimis din următoarele cauze: Redactorul lăsa unele locuri goale, deoarece ce el în legea de presă nu află nimic ce ar opri aceasta. La o telegramă însă, pe care o adresă redactorul în afacerea aceasta ministrului de interne, primi următorul răspuns dela dl P. P. Wrasemski, directorul afacerilor de presă: Locuri goale pe paginile unui jurnal învalvă un protest în contra censurei premerse și nu pot fi permise“.

Un număr din „Gazeta Siberiei“, care conține această „notă“ memorabilă — nr. 12

din 17 Mai 1881 — se află în posesiunea mea. De atunci a fost gazeta aceasta de două-ori suspendată pentru „exprimarea unei tendențe stricăcioase“ și în fine fu de tot superimată sub pretextul, că ar da de lucru celor „necrezuți“ (neblagonadesni) și pentru-că publicase un necrolog cu ocaziunea morții criminalului politic Sabalujeff. „Tendența stricăcioasă“ a acestei gazete se ocupă „dăpăduș“ cu se poate vedea din numeroasele coale de cenzură, ce le posed, în patrioțica procedere de a atrage atențiunea publicului rusec asupra înșelăciunilor, mișelilor, storsurilor și cruedităților comise de oficianții Siberiei. Redactorul de mai nainte, dl Adrianoff, e un bărbat de cel mai înalt și mai curat caracter. Dela suprimarea foi sale se ocupă din însărcinarea secției vest-sibirice a societății geografice imperiale cu cercetări archeologice. Archeologia, cu referințele ei la un timp demult trecut, e unul din ramii științei umane, asupra căruia cenzorul nu exercitează o supraveghere directă. De nu va ave cumva domnul Adrianoff nenorocirea să descopere vre-o inscripție hieroglifică pe vre-o cărămidă sau pe vre-un sghiab, care să poată servi ca deplină dovadă, că a trăit odată undeva un popor nestăpănit de un țar și nereglementat de un cenzor de presă, atunci va putea poate continua neîmpedecat cercetările sale.

Unii jurnalisti americani trebuie să-și pară prost lucru a confiscă și arde mai întâiu întreaga ediție a unei gazete, pentru-că locurile articolelor ștersi de cenzor au rămas goale, și

„Gazeta rusească“ din Moscova, vîzînd imposibilitatea de a-și manifesta vederile ei despre această sërbară, se hotărî să prăsnuească ziua în singurul mod posibil: așa că în ziua aceasta nici nu apărî. Guvernul să-și oprească cuvîntul, dar' se nu o poată să-și apără cu gura legată. Dacă ar fi știut ministrul de interne de această hotărîre a ei, de sigur că ar fi aflat căi și mijloace pentru a o sili să apară, dar' el nu află nimic și așa în noaptea din 18 spre 19 Februarie 1886 presele acestui mare jurnal odihneau. Când se întrebau oamenii în cealaltă zi, că oare ce e cu „Gazeta rusească“, unul șoptia „celuialalt: Ea sërbează în tăcere iubileul de 25 de ani al ștergerii iobăgiei“.

Din aceste ilustrări ale censurei de presă își poate face cineva o idee potrivită despre modul sumar, cum „regulează“ guvernul țarului foile rusești, care „manifestă o tendență stricăcioasă“. Dar' nu se cetiau numai gazete rusești în împărăția țarului. Gazete și reviste, care apăreau în Londra, Paris, Berlin și New-York, rămîn în continuu în Rusia, aducînd în coloanele lor sêmînța nemulțumirii și a „corosivității“. Cum se puteau scuti supușii țarului de această influență „stricăcioasă“ a literaturii străine? Cenzorul rusec, cât e de omnipotent pe terenul activității sale, nu putea să steargă cu negreală roșie coalele de corectură ale lui „Times“ din Londra, nici nu putea să nimicească „The Century Magazine“, fiindcă publicase un șir de articoli despre sistemul de exilare. Ei, dar' poporul rusesc trebuia

Cuvintele ministrului că necunoștința limbii germane la ofierii de honvezi s'ar putea rău răsună în fața inamicului a produs la opoziție o furtună de indignație, căreia însă ministrul a ripostat vitejește.

Cu chiu cu vai desbaterea generală s'a încheiat și proiectul a fost în general acceptat, dar mai era încă desbaterea specială și aci s'a încins ear' o desbatere generală asupra discursului ministrului.

Ugron Gábor a atacat aspru pe ministrul și a provocat majoritatea să se îngrijască ca la postul de ministru de honvezi să fie numit un alt bărbat mai destoinic. După el limba de comandă nu e destoinică de organizație internă, de aceea stabilirea aceleia aparține cercului de activitate al ministerului ungar. Soldații maghiari au și trebuie să fie comandați ungurește, a zis Ugron.

A luat apoi cuvântul contele Albert Apponyi și în mijlocul aplauselor demonstrative ale întregii opoziții, a protestat în contra interpretărilor ministrului de honvezi. Causa principală a lipsei de ofierii maghiari, vorbitorul o află în împingerea că „patrioții” n'au instrucție militară maghiară. Oratorul a atins apoi cestiunea tranșăriei dela 1867, accentuând că bărbatul de stat opozițional e legat și pentru viitor, care îl poate aduce la guvern, de promisiunile făcute odată. În mijlocul aplauselor opoziției și-a încheiat Apponyi discursul cu declarațiunea că și de aci înainte el va lupta în contra pretinsei falsificări a operei de împăcare.

După ce a mai luat încă odată baronul Fejérváry cuvântul și au mai vorbit Pulszky și referentul Münnich, desbaterea militară s'a terminat. Proiectul legii recrutării a fost primit neschimbat.

Procesul „Zastavei”

Apărarea domnului Ștefan Iovici.

(Urmare.)

Președintele: Observă că d-ta mereu vorbești aci de națiunea sârbească. Nu aceasta e acuzată, ci d-ta, trebuie deci să te mărginești a te apăra numai pe dumneata însuși.

St. Iovici: Mă rog, dle președinte, eu n'am scris articolul în numele mele propriu, ci în numele națiunii sârbești; eu n'am scos la iveală plângerile mele, ci plângerile națiunii, deci trebuie să am voie a explica pentru ce am scris așa cum am scris.

Președintele: Apără-te numai pe dumneata însuși, și lasă națiunea la o parte.

St. Iovici: Eu nu pot să mă apăr altfel decât așa cum o fac; deci rog să-mi se permită să vorbesc așa precum cred eu că e mai bine pentru mine.

Acuma, dlor, voi să pomenesc ceea ce am spus în articolul meu despre Maghiarii „cei noi”. N'aș dori să fiu rău înțeles de cineva. N'am voit prin aceasta decât să fac o deosebire între Maghiarii „cei vechi” și „cei noi”; prin cei dintâi înțeleg eu pe acei Maghiarii vechi, care se luptau odinioară cu noi împreună în contra Turcilor și apărau țeara aceasta; aceștia erau cu mult mai drepți față cu noi, decât urmașii lor.

Și acuma dați-mi voie să trec la acele gravamine, la acele plângeri ale națiunii sârbești, care le-am descris în articolul meu. Ele sunt, o spun încă odată, gravaminele po-

scutit într'un mod oare-care de cetirea părții stricăcioase din aceste gazete și reviste. Și guvernul rusesc știu să procedă în fața acestei greutăți cu o hotărâre și putere caracteristică. El declară posedarea de scrieri oprite de crimă punibilă și apoi, ca-și-când asta n'ar fi destul, violă secretul poștei sale, secuestră, examinează cuprinsul fiecărei foi și puse pe picior o întreagă armată de cenzori, care aveau să taie ori să negrească ori-ce articol, care se exprima în mod nefavorabil despre metodel rusesc de guvernare. Și fiecare articol de soial acesta are în ochii unui astfel de censor „o tendință stricăcioasă”.

De „stricăcioși” treceau se înțelege și articolii despre Siberia, apăruiți în „Century Magazine”. Câteva luni înainte de apărarea acestui ciclu de articoli trimisei numerii acestei reviste unui amic din Siberia-Vestici, în speranța de a întări în censor credința, că această revistă merită „încredere”. Eram de părerea că censorul se va mulțumi să revadă doi-trei numeri, și neaflând ceva „stricăcios”, nu le va mai da nici o atențiune, așa că câțiva din articolii despre sistemul de exilare vor scăpa teaferi. Cărând însă am trebuit să aflu, că pe un censor de graniță rusesc nu-l poți adormi cu examinarea a câtorva numeri de un cuprins nevinovat de o revistă străină. Deja primul articol despre raporturile rusești cu parte tăiat, parte negrit și nici unul din numerii în care se continuă acest ciclu de articoli, nu scăpa de această soartă.

(Va urma.)

porului sârbesc, ear' nu ale mele personale. Poporul sârbesc așa simte, acolo e nedreptățit... ear' dacă am scos simțămintele poporului la iveală, n'am voit să asmuț deloc pe nimenea. Eu le-am adus la cunoștință publică pentru-ca să fie auzite, să li-se găsească leac în înțelegere și iubire frățească, să înceapă odată domnia spiritului de dreptate, de toleranță printre cetățenii uneia și aceleiași țeri.

Vorbind în articolul meu de privilegiile noastre și de Voivodina, am spus un adevăr istoric curat, ear' toate celelalte se razimă pe istorie. Plângându-mă că nu se ține deloc seamă de limba noastră pe lângă autoritățile publice administrative și judiciare, am avut tot dreptul să o spun, căci starea aceasta stă în contra zicere cu legea țerii pozitivă și sancționată: legea asupra naționalităților votată de reprezentanța legală a țerii! Oare legile nu există pentru a fi aplicate? Ceea-ce am spus de impunerea limbii maghiare în școalele elementare, întrebând dacă plugarul sârbesc are nevoie de limba maghiară? Eu nu mă opun ca limba maghiară să fie predată în școalele secundare, la universități și academii; trebuie să fie așa, căci oamenii inteligenți care se dedau vieții publice în patria noastră, trebuie să știe limba maghiară; dar ce-i folosește plugarului sârbesc limba aceasta în regiunile unde elementul sârbesc e covârșitor? Prin introducerea limbii maghiare în școalele elementare nu s'a ajuns nimica; copiii sunt chinuți în zadar, fără nici un folos, căci eșind din școală tot nu știu vorbi ungurește. Și introducerea aceasta a limbii maghiare în școalele elementare stă în vedită contrazicere cu cuprinsul §. 17. al legii asupra naționalităților. Tot așa sunt și asilele de copii: copiii cei mai mici sunt țirți acolo pe arșiță și pe frig, și ca rezultat ear' absolut nimic.

Mai departe am vorbit despre faptul că ni-s'a impus cu forța, ca patriarh, decedatul Gher. Ahelici; chiar așa este. Congresul bisericesc-național sârbesc are dreptul garantat de lege să-și aleagă pe patriarh; zic încă odată: să-și-l aleagă. Ear' în realitate cum s'a petrecut lucru? Națiunea și-a ales din propria ei voință liberă pe delegații care trebuiau să aleagă pe acela, pe care ea l-a voit; aceștia la 1882 au ales întâiu cu o majoritate covârșitoare pe episcopul din Budapesta, Arsenie Stoicovici, dar n'a fost confirmat la locul înalt. S'a făcut a 2-a alegere, ales a fost episcopul Teofan Jivković, cu 53 voturi contra 11, date lui Angelici. Ce s'a întâmplat însă? N'a fost confirmat ca patriarh cel-ce a întrunit 53 voturi, ci numit acela cu 11 voturi, și pe care națiunea nu numai că nu l'a vrut, dar' îl și ura. Acuma veți întreba, domnilor, oare n'am fost noi jigniți în modul cel mai crud în drepturile noastre garantate de lege? Poate fi vorba aci de „alegere liberă”?

Acasta este, stimaților domni, o rană adâncă în inima națiunii, ea și acuma încă e deschisă, sângera, ne arde tare și ar trebui ca să o vindece iubirea frățească, ear' nu persecuțiunile.

Vorbind de alegerea de patriarcha a episcopului Gh. Brancovici, am zis: „matrapazlicuri electorale”; și asta e purul adevăr. Matrapazlicuri electorale?... Apoi aceasta nu e născocit de mine.

Poftiți, cetiți numai ziarele opoziționale maghiare... mereu se plâng de manopere electorale și zic că voința națiunii e suprimată. Apoi atunci, dacă aceasta e crimă, pe-depsiți-vi și pe ei, pe ziaristii maghiari, ear' nu numai pe mine! Dar' eu nicăiri n'am cetit că îl procuror s'ar fi decis a-i apuca și pe ei.

Plângându-mă de reaua arondare a comitatelor și cercurilor, din care causă nici un Sârb de sine stătător nu poate pătrunde în parlamentul țerii — nici aceasta nu e invenția mea.

Eată, acum câteva zile din urmă, în parlament, însuși dl ministru de interne Hieronymi a mărturisit, că într'adevăr arondarea cercurilor electorale e proastă și că trebuie scăzut censul. Ear' dacă o spune o persoană așa de importantă cum este un ministru, atunci nici eu nu pot fi tras la răspundere.

Ceea-ce am amintit din istoria maghiară din 1848—1849, precum și despre întâmplările ce au urmat, prin aceasta de sigur nici n'am voit nici n'am putut a fi. Pomenind de existența și eroismul națiunii maghiare în anii sus citați, n'am făcut-o pentru altceva decât pentru a pune în vedere națiunii mele un exemplu strălucit, ca din el să învețe energia cu care trebuie să-ți aperi drepturile.

Oare nu e adevărat, că noi Sârbii v'am ajutat în luptă contra absolutismului? Poate n'ați uitat încă, că n'am voit să ne ducem în Reichsrath, ci credincioși am stat lângă voi în luptă. Să-mi-se spună: când nu ne-am menținut noi în granițele constituției de când cu introducerea ei? Și și încă departe, tocmăi se împlinesc anul dela ultimele alegeri în parlament: care ni-a fost oare purtarea atunci? Sperând că a sosit timpul, unde veți recunoaște și mărturisii, că și noi suntem

frați cu voi, prin urmare că a sunat ciasul unde ne vom apropia unul de altul și veți ajunge să deschideți ochii, să fiți mai drepți cătră noi; de aceea nu ne-am retras în pasivitate, ci am votat pentru candidații vostri din diferitele partide politice. Și eu am fost unul dintre aceia care au sfătuit această procedură a noastră. Articoliul mei publicați atunci în „Zastava” au fost reproduși în gazetele voastre și cetiți cu mulțumire și vezi... vezi — acum... drept recunoștință... stau pe banca acușărilor.

La mulți nu li-a plăcut când am zis că noi Sârbii nu vom să fim robi. Ei bine, oare nu miroasă a sclăvie când la noi, în țeara noastră proprie, e posibil să ni-se asvire în față, fără frică de pedeapsă, că suntem „neleali”, trădători de patrie, ear' când ne sculăm să ne apărăm în contra unei asemenea invinuirii, atunci ajungem acolo unde mă aflu eu acuma?

„Mi-se reproșează deasemenea că am zis, că noi toți Sârbii vom fi deopotrivă în resignație, dacă în urma urmelor ne vom convinge că nu putem găsi dreptate în patria noastră. Da, vom fi solidari în resignație (cătră procuror), eu am zis în resignație, nu revoluție, și aceasta nu e faptă culpabilă, aceasta nu o poate opri nimeni. Decât, eu cred că e în interesul patriei noastre comune să nu cădem în resignație.

Am amintit și numele marilor oameni maghiari: Kossuth, Battyány, Deák, Andrássy, Lónyay și Szilágyi, oare cu aceasta am agitat? Amintindu-i și aducându-le prin os stimei mele acestor eminenți bărbați, care n'am dovedit prin aceasta, că și eu sunt patriot bun, care îi recunoaște altuia ceea-ce dorește pentru neamul său? (Va urma.)

Correspondența din Viena.

Viena, 17/29 Ianuarie.

(Situatia politică. — Dreptul de imunitate al deputaților Reichsrathului.) Cu mergerea înainte a desbaterilor asupra bugetului statului, tot mai invederat devine faptul, că negocierile între guvern și reprezentanții celor 3 cluburi, deocamdată au rămas fără rezultat și că cel puțin pentru sesiunea actuală au fost luate dela ordinea zilei. Mai mult încă: deosebirile tot mai accentuate în vederile și cerințele celor trei partide destinate a forma o majoritate de cartel, mai că nu ne fac să credem, că și la toamnă când au să se reînceapă conferențele respective, încercările guvernului într'u înghetare a unei majorități sigure vor fi zadarnice.

Mai de multe-ori a fost deja relevat faptul, că din cele trei partide cu pricina, singurul partidul polon se arată inclinat a se pune necondiționat la dispoziția guvernului. Prin considerațiuni de principii de partid, precum și considerațiuni privitoare la spiritele alegătorilor, atât partidului liberal cât și clubului Hohenwart așa de tare sunt legate mâinile, încât și se pare mai cu înlesnire o unire între apă și foc, decât abisul contrazicerilor ce despart aceste două partide unul de altul. Clubul Hohenwart ține morțiș la vechile-i tradițiuni de partid; fracțiunea conservatoare din club, care îl stăpânește, tot cere încă și azi modificarea în sens confesional a legii liberale asupra școalelor elementare; pe când partidul liberal lucrează din răspuneri pentru menținerea școalei interconfesionale, nu atât din credința cătră principiile ei, ca din considerațiuni cătră presa orvească și cătră adunările de alegători hrănite cu frase goale asupra progresului. Cu privilegiul desbaterilor bugetului instrucțiunii publice, când de obicei discutările devin peste măsură de înflăcărâte, deosebirile de neînțeles între liberali și conservatori au izbucnit cu toată vehemența puterii lor. Deputatul creștin-social, principele Lichtenstein a pronunțat un discurs admirabil, făcându-se tălmăciul elocuent și strălucit al simțămintelor și vederilor populațiunii creștine care nu se lasă a fi ademinită de doctrinele seci ale liberalilor și a cerut ca educațiunea creștină-religioasă în școale elementare să nu suferă din cauza considerațiunii exagerate pentru copiii Jidanilor. Deasemenea oratorul a cerut guvernului să cugete asupra cestiunii, dacă n'ar fi nimerit, atât din punctul de vedere pur pedagogic cât și practic, ca la prelegere copiii creștini să fie despărțiți de cei jidani. Aceste principii pe care principele Lichtenstein le-a dezvoltat într'un mod pe cât de captivant pe atât de măsurat, și pe care conservatorii din clubul Hohenwart le-au primit fără excepție, au avut asupra liberalilor tocmăi același efect, pe care îl are un postav roșu asupra taurului.

Sub pretextul fărâmic că voese să apere desvoltarea școalelor elementare în sens liberal, liberalii s'au năpustit cu furie în contra acestor cerințe drepte, care nu țințesc deloc la micșorarea luminării poporului, ci au de scop numai a pune stavilă influenței demoralizatoare a spiritului orvesc asupra școlarilor creștini. Organul principal al liberalilor, „Neue Freie Presse”, recunoaște deja în articolul său de

fond de Sâmbătă, că după desbaterea bugetului instrucțiunii publice, nu mai e cu putință formarea unei majorități care ar cuprinde pe liberali și conservatori laolaltă. Nu e vorbă, cuvintele pentru care formarea majorității devine problematică, trebuie înainte de toate căutate în acea împingurare, că partidul liberal pe zi ce merge mai lămurit își dă arama pe față cât e de dependent de capitalul jidovesc internațional.

Dovada cea mai pipăită pentru seriozitatea cu care „liberalii” țin la principiile lor, este purtarea membrilor liberali din comisiunea de imunitate a camerei deputaților, față cu așa zisa afacere Spincici. Acest deputat croat-național a fost, precum se știe, destituit din postul de profesor ce-l ocupa la un institut prin simplul decret disciplinar al ministrului instrucțiunii, sub cuvânt că a luat parte influentă la agitațiuni politice. Afacerea aceasta s'a discutat la timp într'o sedință plenară a camerei, după care a fost încredințată spre cercetare și hotărâre comisiei de imunitate. Comisiunea aceasta s'a ocupat mai zilele trecute cu această afacere importantă pentru toți deputații care mai au încă ocupație ca funcționari, profesori etc. Pe când membrii clubului conservator Hohenwart, Dr. Feriancici și baronul Morsey cereau reinstalarea profesorului Spincici în postul său, deoarece ce nu se poate tăgădui o călcare a legii imunității în cazul prezent, deputații liberali Dr. Weber și Nitsche au adoptat punctul de vedere al ministrului. După concepția liberală deci, deputatul care în același timp e și funcționar sau profesor, n'are voie să-și manifeste convingerea lui politică afară din parlament, căci altfel trebuie să se supună cercetării disciplinare a superiorilor săi. Și oamenii care proclamă astfel de principii, tot mai îndrănesc a se porecli „liberali”.

CRONICĂ

Consiliu de ministri. La 29 Ianuarie s'a ținut în Viena, sub președinția Maiestății Sale Monarhului, un consiliu de ministri, care s'a ocupat cu proiectul de program al contelui Taaffe pentru formarea majorității. M. Sa a aprobat proiectul și astfel în cursul se vor relua ear' negocierile cu șefii cluburilor.

Ear' la Viena! Ministrul-president Wekerle, după-cum scriu foile din Budapesta, a plecat ieri la Viena spre a confera cu ministrul Steinbach asupra mai multor afaceri financiare. Dl Wekerle va sta două zile în Viena.

Știri parlamentare. Parlamentul maghiar a stabilit programul lucrărilor pentru zilele viitoare precum urmează: După rezolvarea proiectului privitor la extirparea epidemiei de vite va urma desbaterea petițiilor și a proiectului privitor la amnarea expoziției din Budapesta pe 1896. După-ce vor fi rezolvate apoi pozițiile ministerului de comerț se va pune la ordinea zilei proiectul despre regularea salarelor funcționarilor. Se crede că desbaterea acestui proiect de lege va dura circa 2 săptămâni. Va urma apoi desbaterea asupra dietelor deputaților dietali și numai după terminarea acesteia va veni în desbatere bugetul ministerului de agricultură. Re sortul ministerului de instrucțiune ar ajunge la desbatere numai în Martie.

O broșură despre căsătoria civilă. Sub titlul „Despre căsătoria civilă” („A polgári házasságról”) a apărut — spun foile maghiare — o broșură de un anonim, în care se combate mișcarea clericală în contra programului politice bisericești a guvernului. Autorul broșurii se provoacă la grosul catolicilor din Ungaria, care ar fi pentru reformă, și provoacă guvernul a lua poziție în contra mișcării clerului.

Agitațiunea în contra căsătoriei civile. Foile maghiare spun că episcopul din Vespri Hornig a adresat de cărând preoții din diecesa sa o pastorală, în care combate în modul cel mai hotărât căsătoria civilă. Episcopul provoacă pe preoți să cetească de pe amov credincioșilor de două-ori această pastorală, înșuindu-o de explicațiuni corăspunzătoare. În același timp se scrie că catolicii din Pojon au hotărât într'o adunare, cu majoritate de voturi, să lucreze din toate puterile în contra politice bisericești a guvernului. Această hotărâre o vor împărtăși celor doi deputați ai orașului Neisiedler și ministrul de justiție Desider Szilágyi cu acea îndrumare ca să impedeze executarea programului politice bisericești a guvernului. După-cum se vede, guvernul maghiar va avea încă mult de furcă cu clericali.

Noii conducători ai matriculelor. „Pesti Napló” e informat că ministrul Csáky a elaborat deja proiectul de lege privitor la conducerea matriculelor de botez civile. După noul proiect, în locul preoților vor conduce matriculele medicii cercuali.

Principele moștenitor român în Viena. După știrile foilor din Viena, M. Sa împăratul a invitat părechea princiară română ca la sosirea sa în Viena să descălesce în „Hofburg”. Înălți oaspeți au refuzat însă scusându-se că nu vor să conturbe pentru timpul scurt Știri sosite

mai în urmă anunță că în onoarea părechii princiară române va avea loc mâine un dineu la împăratul în „Hofburg”.

Gr. v. de lucrători în fabrica ungurească de arme. După-cum s'a putut vedea din depeșă noastră de ieri, în fabrica ungurească de arme din Budapesta a izbucnit o grevă de lucrători. De luni începând — spun foile maghiare — lucrătorii, 1500 la număr, au sistat lucrul. Causa grevei e că direcțiunea fabricii nu a voit să împlinească unele dorințe ale lucrătorilor, cărora au dat expresiune de mai mult timp.

Dela Academia Română. Cetim în „Românul” sosit nouă astăzi: Vineri, 15 Ianuarie, a fost o foarte interesantă sedință publică a Academiei. Dl Urechia a comunicat istoricul unui curios conflict între corpul didactic și dl Ioan Maiorescu la 1893. Dl Gr. Tocilescu a relevat o serie de erori cronologice din publicațiunea dlui Xenopol, și a adus frumoase informațiuni despre un principat al lașilor, care ar fi existat înainte de Bogdan Dragoș. Dl Dim. Olănescu, membru corespondent, a comunicat o serie de documente relative la planul patriarhiei din Constantinopol de a împiedea școalele și biserica română în Macedonia. Apoi a cetit o frumoasă odă ce se va zice la Teatrul-Național cu ocaziunea reprezentațiunii dela 24 Ianuarie în onoarea A.A. L.L. Regale priunț și prinesca moștenitoare. Sedința, prezidată în urmă de dl Urechia, s'a ridicat la 4 ore. Prima sedință publică va fi Vineri, 22 Ianuarie.

Dela universitatea din București. „Românul” scrie: La seminar istoric înființat la facultatea de litere din inițiativa dlui Gr. Tocilescu, va face și dl V. A. Urechia un curs liber de poleografie română.

Victimele frigului. Cetim în foile din România: De o vreme încoace gerul e nemilit. Oamenii s'au luat de gânduri și nu mai știu ce să facă. În mai multe părți ale țerii s'au întâmpat nenorociri îngrozitoare din cauza viscoalelor. Astfel pe drumul care duce la comuna Boșteni (județul Rîmnice-Vâlcea) a fost gosită moartea de frig o femeie; o altă femeie din comuna Căzănești și un locuitor din Crăpăturile, amândouă în același județ, deasemenea au înghețat. Toți trei au fost găsiți înveliiți în zăpadă. Trupurile nenorociților erau înepentite și vinete.

Lupii în România. Locuitorii din partea muntoasă a județului Rîmnice-Vâlcea în România pe lângă ger mai au de a suferi și din pricina lupilor. O mulțime de săteni au rămas fără vite, care au fost mâncate de dihanii. Acestea umblă în haite mari ziua în ameză mare și se dau și la oameni. Prin locurile muntoase zăpada e înaltă de 7 palme.

O nouă devisă a împăratului Wilhelm. Se depeșează din Berlin că împăratul Wilhelm a felicitat zilele acestea pe ministrul de odinioară Friedberg din incidentul aniversării a 80-a a nașterii sale și cu acest prilegiu i-a trimis o copie a portretului său după tabloul lui Lenbach cu de visa scrisă de mână proprie: „Nemo me impune lacessit” (nimeni nu mă irită nepedepsit). Unde țințesc aceste cuvinte nu se știe.

Revoluție în Havai. În regatul Havai, care cuprinde grupul insulelor Sandwich (din oceanul liniștit (Polinesia), a izbucnit o revoluție formală. Insulanii au răsturnat de pe tron pe regina Libickoukalanii, o soră a regelui Kalakaua, mort acum doi ani, și au instituit un guvern provisor. Se presupune că ei doresc a se alătura la Statele-Unite din America-de-Nord.

VARIETĂȚI.

(Șerpele Cleopatricii.) Sara Bernhardt care se află și joacă pe scena teatralui național din Roma, sosi mai zilele trecute în capitala Italiei, cu 68 de lăzi, 2 dame de companie, 3 oameni de serviciu, un câine San Bernard și șerpele cu care ea ese pe scenă în „Cleopatra”.

Aceasta e faimoasa reptilă pe care Sara o perduse acum câțva timp și pe care marea actriță o căuta și pe mare și pe uscat și nu o putea găsi deloc.

În zinu de 1 Ianuarie al acestui an, ea se afla în Viena, unde primi ca un pachet poștal, o cutioară. Ea o deschise și găsi înăuntru pe tovarășul ei de aplause din „Cleopatra”, pe jumătate înghețat de frig.

Acum șerpele este bine, și poate Romanii îl vor putea admira pe scenă împreună cu celebra sa stăpână.

(Inteligența animalelor.) O brutăreasă din Anderghin (Belgia), anume Kerremans, veduvă, vînduse acum câteva zile un cal, pe care bătrânețea îl făcuse să fie neapt pentru servicii.

De când părăsise pe vechia sa stăpână sârmanul cal, care se numia „Coco”, devenise trist și refuza chiar și mîncarea.

După trei zile dela vînzarea calului, brutăreasa fu deșteptată în toiul nopții de niște lovitură date în poarta casei sale însoțite de gemete. Ea crezută că acel sgomot ar fi produs de vre-un bețiv, care trecea noaptea pe stradă, nu se mișcă din pat.

A doua zi de dimineață trecătorii găsiră pe „Coco” în pragul porții culcat cu capul răzimat de poarta casei stăpânei sale.

Coco era într-o stare vrednică de plâns. Pelea sa era înghețată.

Se încercară în van ca el să poată fi sculat în sus. Dar toate încercările ce-î fură date au rămas nefolositoare, căci sârmă Coco își dădă ultima suflare în fața brutăresei

Din public.*

De sub Dealul-mare, în Munții-Apuseni, în 1 Ianuarie 1893.

Locuitorii acestor părți muntoase avându-și singurul și numai metalurgia isvorul de subsistență, ba și dacă se mai află unele foarte rare excepțiuni care mai au și alte isvoare, fiind acest metal, aur, atât de lăcomos, aproape întregul lor câștig îl varsă în cutare sau cutare munte, unde câte un moșneag bătrân îi șoptește: aici sunt mari prospecte, domnule ori frate, de a ajunge la bunătațe, numai trebuie parale. Zis și făcut.

În fruntea astorfel de lucrări de regulă, dar și după legea montană se pune totdeauna un om de încredere, sau după-cum îl numim noi un dirigent, căruia i-se încrede întreaga manipulare, având, se înțelege, din timp în timp a da socoteala contribuabililor sei, sau societărilor în proporținea părții ce o posedă în cutare societate și la cultivarea căreia au contribuit cotele ce atare dirigent este prin aceea autorizat a le scrie după împregiurări săptămânal ori lunar.

O atare este și așa botezata societate „Roma” din muntele Bătoș în comuna Bucium.

Această societate constituindu-se sub numirea de mai sus, la anul 1880, s'a împărțit în 128 de părți, sau după terminul montan „Cuțe”, și ca atare, de sine înțelese i-s'a pus în frunte și un director, căruia pe lângă dreptul de a pute reprezenta societatea față cu supramele organe montane, totodată i-s'a concretizat și supravegherea asupra lucrătorilor și a lucrării minei, cu un cuvânt arevera societăților pe lângă îndatorirea ca aceea să o manipuleze conștient și din timp în timp să raționeze acelora.

Dela anul constituirii 1880 și până pare-mi-se la anul 1887 s'a continuat lucrarea cu mari forțe și enorme spese, i-s'a acurrit teritorii sau hotare în toate direcțiunile, spre care scop societarii i-au jertfit până chiar și ultimul crețar.

Nu știu prevedința dumnezească, ori înțelepciunea directorului pus în fruntea acestei societăți sau ori-ce va fi fost cauza, destul că noi după o muncă atât de crâncenă de aproape 8 ani de zile cât am lucrat, nu am ajuns la nici un folos, și astfel acum de vre-o 6 ani de zile întreaga continuare a lucrării s'a sistat fără de a fi învredniciți noi societarii din partea directorului cu o cât de scurtă deslușire, cu atât mai puțin un raționiu.

Îmi explic totuși tăcerea peștelui din partea domnului director al societății „Roma” cu următoarea împregiurare:

Am zis mai sus că societatea de mine „Roma” în decursul timpului — prin jertfele și contribuțiile conproprietarilor de părțile — s'a acurrit mai multe teritorii parte hotare, parte scrutinii libere pentu sine.

În intervalul întrerupt de lucrare a minei „Roma” și în apropierea și teritoriile aceleia s'a încuibat și au început a pune în lucrare o altă societate, care mai târziu apoi s'a și constituit sub numirea „Victoria Zapode”, la ale cărei constituirii, se înțelege, directorul societății „Roma”, din considerațiuni mai înalte, după-cum mai jos se va pute vedea, n'a contrazis, ci din contră s'a învoit, și încă fără a se dejos a cere și consimțământul contribuabililor sei consoți de muncă pe lângă bagatelul preț ce noua înființată societate „Victoria Zapode” se dee în formă de arândă societății „Roma” atât din aurul liber ce-l va produce, cât și din peatra de steamperi câte trei părți pe atunci din 20, ear' azi pare-mi-se din 16 părți în câte s'a împărțit numita mină.

Această procedură la aparentă încă nu s'ar vedea dar atât de nefavorabilă pentru mama societate „Roma”, deși cum mai sus am zis un foarte bagatel, dar' apoi după-ce nici din venitul considerabil acum de aproape cinci ori șese ani de zile de când primește societatea „Roma” după acele trei părți venit, care aproximativ se urcă la 7—8 mii florini, noi cestiatalți societari nu am primit nici un crucer, ci acela întreg s'a vârsat singur numai în punga dlui dirigent, de altfel după unii oameni „model”.

Dar' cu aceasta domnul director nu s'a aflat încă destul de bine situat, crezând — bag-seamă — că poate la timp se vor trezi din somnul care până acum i-a coplesit, și ei vor cere — doară chiar în cazul cel mai extrem, făcând cunoștință și cu legea penală — socoteala și își vor pretinde ceea-ce le compete. În înalta sa înțelepciune, de asemenea manoperă, a găsit și aci remediu, și încă

după d-sa, fără pic de odiu față cu cei-ce din depărtare sunt avisați a privi în liniște cum directorul lor își joacă calul, cugetând — doară — azi banul se poate pune chiar și vis-à-vis de onoare, și prin influența sa de rudenie și mai știe Dumnezeu prin ce manopere, destul că se aduce treaba cu societarii minei „Victoria Zapode” și această constituire primă, unde pentru societatea „Roma” erau asigurate — precum am zis — trei părți, o nimicesc și fac constituire nouă, dar' acum se înțelege dl director al societății „Roma” folosindu-se de proverbul Românului: „cămășă tot e mai aproape de pele decât cojocul”, află de bine și totodată și de uman a nu mai pretinde pentru societatea „Roma” trei părțile avute cu ocașunea primei constituirii, și astfel ține și-și asigură singur pentru d-sa două părți, ear' societății „Roma” o parte, acum dar' sântem în clar și cu aceasta, să mergem nițel mai departe.

În decursul celor 7 sau 8 ani cât s'a continuat cultivarea minei „Roma”, pe scriitorul acestora l'a costat 16.493 fl. 59 cr., zi: șesprezece mii patru sute nouăzeci și trei florini și cincizeci și nouă cr. v. a. Oare dle director al minei „Roma”, din muntele Boteș, în comuna Bucium a Munților-Apuseni, nu era lucru creștinesc și uman dacă din miile ce în decurs de atâția ani le-ai ridicat ca director dela societatea „Victoria Zapode” în numele societății „Roma”, partea cuvenită celorlalți consoți și frați de muncă ca D-Ta li-o dai afară în proporținea proprietății lor și se nu i-ți-o însușești numai singur, prea bine știind că la muncă am fost toți părtași.

Sau dacă la aceasta nu ai fost îndemnat a corespunde, pentru-ce acea arândă nu ai întrebuințat-o în scopul cultivării mai departe a minei, ca în acest mod să se folosească „dulele de ventilație” procurate, și din crețarii nostri, cu mii de florini, după-cum ni-ai raportat, deși nici unuia dintre consoți, cred că nu li-ai arătat factura, și se nu zacă în ogrădă-ți expusă totalei ruine și de risul lumii care le privește?

Văzând că multe și dese solicitări, spre a ne învrednici a ajunge la o dare de socoteală din partea dlui director al minei „Roma” întru nimic nu ajută, i-mi-am luat refugiu la calea aceasta, spre a-i cere socoteala și lămurirea d-lui, căci după praxa apucată dela alte societăți, unde deasemenea se afla ca director și sunt și eu proprietar, cred că eu și în cas să se demită a concheta vre o atare adunare și aici, tot nu voin fi conchemat, și în acest cas dar' mie nu-mi rămâne alt mijloc de a vedea și ști ce se întâmplă la proprietatea mea, decât calea aceasta, crezând a fi și cea mai onorifică, din care cauză nici nu m'am aflat îndemnat a numi persoane, fără m'am mărginit numai pe lângă expunerea fidelă a celor întemplate, și stă deci dlui director dela „Roma” în drept și calea deschisă, dacă neadever am vorbit, tot pe calea aceasta a m'e desmînți, și de aceea cu fruntea ridicată m'e subsemn.

Ioan Todescu,
paroch și propriet. la mai multe mine
de aur din B.-Cerbu.

SERVICIUL TELEGRAFIC

al „TRIBUNEI”.

Budapesta, 1 Februarie n. Ministrul de interne a îndrumat toate municipiile să confişte broşurile răspândite de agitatori naţionalişti, care trac-tează despre cestiune a română, anumit „Memorandul şi „Replica” şi se înştiinţeze despre rezultate pe procurorul-suprem din Cluj.

Viena, 1 Februarie n. „Extra-blatt” anunţă, că aseară s'au colportat în Berlin ediţii separate ale foilor care conţin ştiri despre un atentat săvârşit asupra Ţarului. Se zice că Ţarul ar fi rănit. Numita foaie crede că această ştire este inventată, cu atât mai mult, că ambasada rusească nu ştie nimic despre ea.

Lui „Kölnische Zeitung” i-se raportează din Petersburg, că poziția ambasadurului ruses la Paris, Mohrenheim este sdruincată.

Londra, 1 Februarie n. În casa de sus a declarat Salisbury în des-baterea asupra adresei, că aproabă politica guvernului în cestiunea Egiptului.

2000 de lucrători fără muncă au voit să meargă înaintea parlamentului, dar' au fost împedecați de poliție, cu care s'au încăierat. S'au făcut mai multe arestări.

Bibliografie.

La „Institutul Tipografic” au sosit acum și se află de vîndare cu prețurile aici sem-nate, următoarele opuri ale autorilor români mai distinși:

Parasiții, de Delavrancea . . .	fl. 1.80
Liniște, de Delavrancea . . .	„ 1.35
Trubadurul, de Delavrancea . .	„ 1.80
Pui de lei, de Ioan Nenițescu . .	„ 1.80
Napasta, de Caragiali . . .	— 68
Monologuri, trad. după autori fran- cezi de Tincu . . .	— 90
Basme, de D. Stănescu . . .	„ 1.80
Doamna Kiajna, de Rădulescu- Niger și Tincu . . .	— 90
Istoria literaturii, de Gaster . . .	2.25
Poesii, de Stoienescu . . .	1.80
Cerbul de aur, istorioare pentru copii	1.35
Floarea din Firenze . . .	— 45
Laszar Viorescu, de Kotzebue . .	1.80
Poesii, de V. Micle . . .	1.35
Poesii, de C. Scrob . . .	1.80
Poesii, de Al. Macedonsky . . .	1.80
Poesii, de Gh. din Moldova . . .	— 90
Calendarul Bucureștilor pe 1893 .	— 60
Pablo Domenich, de Carmen Sylva .	— 30
Carmen Sylva, de Delavrancea . .	— 50
Bradi și putregaiu, de N. Xenopol	— 50

A apărut:

„Catechetică” adevă „Metodica specială a studiului religiunii”. De protopresbiterul Simeon Popescu, profesor la școala normală de institutori. Ed. II. amplificată. București. Tipografia Lupta.

Cartea costă 1 fl. 50 cr. Iși se poate procura dela librăria Haiman Ignat precum și dela celelalte librării din București.

A apărut:

„Ortografia limbii române”, de George P. Părvulescu. Tirgu-Jiu, tipografia națională Nicu D. Mișculescu.

A apărut:

Cuvinte de aur sau Învețături înțelepte date de un părinte fiului seu din operele lui I. Campe. Tradus în limba română de Ioan Sonea, preot gr.-cat. în Seplac. Cu permisiunea prea ven. ordinariat. Gherla, 1892, tipografia diecesană.

A apărut:

„Un păcat strămoșesc”. Discurs ținut în 12 Octomvrie n. 1892, de Dr. I. G. Sbiera. Cernăuți, 1892. Tipo-litografia conces. arch. Silvestru Morariu-Andrievici.

A apărut:

Raportul anual al societății academice social-literare „România-Jună” din Viena pe anul 1891/2.

A apărut:

Doina „Primăvara” pentru o voce cu acompaniare de pian. Cuvinte și muzică de Sofia Vlad nasc. Rădulescu.

A apărut:

„Luptele pentru naționalitate” ale Românilor de peste munți. De George Adamescu. București 1892.

Călimdarul șilei.

21 Ianuarie (2 Februarie) 1893.

Italian: Cuv. Păv. Maxim.
Gregorian: Int. D.
Soarele: răsare 7.26 apune 4.4

Buletin meteorologic.

Sibiu, 1 Februarie n. 8 oare dimineața.

Presiunea atmosfer. în mm. (Mediul lunar 726.5)	Diferența din presiu.	Temperatura după Celsius.	Maximal și minimal de temperatură.	Direcția vântului
Observat				
729.9	— 2.6	— 13.8	— 19.0—24.8	80

Din țeară 18 Ian. n. 8 oare dimineața.

Stațiunile	Presiun. atmo-sf. în mm.	Tempera-tura Celsius	Vântul direcția	tăria
Budapesta	763	— 13.6	V	2
Sătmăr	764	— 15.4	S	2
Cluj	764	— 15.4	V	2
Orșova	762	— 10.5	N	5
Arad	765	— 18.4	O	1
Panciova	764	— 13.7	NN	4

Sosiți în Sibiu.

La 1 Februarie n.

Hotel „Habermann”. A. Helbig, din Viena. Kudvig Osman, din Poca (Bosnia).
Hotel „Neuherber”. Golberge, comerciant, din Budapesta. Nicol. Ioan, protopop, din Alba-Iulia. Moritz Apfelbaum, proprietar, din Viștea-inferioară. Simion Grünfeld, comerciant, din Avrig. Adolf Ertet, preot, din Agnita. Rudolf Rossler, comerciant, din Viena.

Economic.

Folosirea scrisorilor vechi de trăsura (trahturi). După o înștiințare a direcțiunii căilor ferate de stat ungare, ministrul de comerț reg. ung. a permis până la 30 Aprilie n. a. c. folosirea formularelor vechi de scrisori de trăsura (Frachbrief) atât pentru traficul intern, precum și pentru traficul cu Austria și cel internațional pe căile ferate ce aparțin societăților de căi ferate germane.

— 8 —

Influența boalei de gură și unghii asupra laptelui la vaci. Boala aceasta este împreună cu feribeteli și cu beșicarea canalului digestiv, care îngrunează nutreala vitei. Pe lângă aceea vine atacată de boala nici nu cam are poftă de mâncare, nu poate face mișcări, este supărată, și chiar circulațiunea sângelui este conturbată. Toate acestea au mare influență și asupra secrețiunii laptelui. Nu numai se reduce cantitatea laptelui pe timpul boalei, dară se și corupe așa, căt devine periculos pentru cei-ce s'ar n tri cu el. Gustul îi este amar, și adese ori se adună în decursul ferberii. Pe timpul morbului pe ugerul vacii se fac beșici, care secretează punct. Aceste beșici une-ori nu se vindecă 2—3 luni, și punoi eiși din ele ajungând în lapte cu ocașunea mulsului îl infectează. Ca să nu se întâmple aceasta, totdeauna înainte de mulgere să se spele bine ugerul vacilor. Cât timp ține morbul și după aceea 2—3 săptămâni să se dedeă viței a bea lapte muls dela vaci sănătoase, ori să le nutrească cu altceva, căci laptele vacilor morboase este periculos pentru sănătatea și chiar și pentru vieța vițelor.

— 8 —

Insolvențe. Reuniunea creditorilor din Viena anunță următoarele insolvențe: Pandele Petrescu, Friedmann, prăvălie în București; Aron Solomon, prăvălie de manufacturi în București; H. Klein, prăvălie în București; Spiridon M. Georgescu, prăvălie de spirituoase în București; Sabitai H. Levi, prăvălie de manufacturi în Niș; Lea Horovitz, firmă comercială în Cra-covia; Carol Hafner, croitor în Esseg; Iosif Göbl, comerciant în U-Metzenseifen; David Perl, croitor în Chișber; I. Benedek, comerciant în Pacrat; Fanni Stein, comerciant în Budapesta; Aloisiu Kopecky, comerciant în Viena; Eduard Schaller, neguțator de postav în Reichenberg; Wilhelm Blauhut, comerciant în Podoli; fiul lui Iosif Katz, firmă comercială în Nyiregyháza; Ioan Schwarz, fabricant de mărfuri de bumbac în Zittau; Antoniu Fasser, comerciant de albituri în Innsbruck; Iosif Santer, sfirnar în Bluman. Antoniu Baecareich, comerciant în Fiume; Francis Gerloch, comerciant în Braunsberg; Milan Pelan, comerciant în Prassberg; Eugen Bronsescu, comerciant în Brăila; L. Fallermann, comerciant de postav în Pojon; Elie Ettinger în Lemberg; Ioan Benigni, sfirnar în Rangersdorf; Posa Suvaidsics, comerciant de haine în Ruma.

Prețul mărfurilor.

Piața din Sibiu. Dela 27 Ianuarie. Grâu frumos: 76 până 80 chilo fl. 5 — până 5.60, grâu mestecat 70 până 74 chilo fl. 4.10 până 4.70, secară 70 până 74 chilo fl. 3.20 până 3.61, orz 62 până 68 chilo fl. 3.10 până 3.50, ovă 42 până 48 chilo fl. 1.50 până 2.30 cucuruz 70 până 74 chilo fl. 2.50 până 3.20, mălaiu 73 până 82 chilo fl. 3.50 până 4.50, cartofi 68 până 70 chilo fl. 1.40 până 1.60, sîmînță de cânepă 49 până 50 chilo fl. 5.— până 5.60, mazere 76 până 80 chilo fl. 4.50 până 5.50, linte 78 până 82 chilo fl. 6.50 până 7.50, fasole 76 până 80 chilo fl. 3.50 până 4.—, păsat de grâu 100 chilo fl. 15.10 până 15.60, făină nr. 1 fl. 14.90, făină nr. 3 fl. 13.40, făină nr. 5 fl. 10.40. slănină 100 chilo fl. 50.— până 52.—, unsoare de porc fl. 54.— până 56, sîn brut 100 chilo fl. 20.— până 22.—, sîn de lumini fl. 33.— până fl. 34.—, lumini turnate de sîn fl. 33.— până fl. 40.—, săpun fl. 20 până 30.—, fân 100 chilo fl. 1.30 până 1.70, cânepă fl. 32.— până 35.—, lemne de foc uscate m. cub. fl. 3.26 până 3.60, spirit p. 100 L. % 55 până 57 cr., carnea de vită chilo 44 cr. până 62, carnea de vițel 50 până 70 cr., carnea de porc 44 până 48 cr., carnea de berbec — până — cr., ouă 10 cu 40 până 50 cr.

Tîrgul de rimători în Steinbruch. În 25 Ian. n. s'au notat: ungurești bătrâni grei 45.— cr. până 46.— cr., de mijloc 44.— cr. până 45.— cr., ungurești grei tineri 48.— cr. până 49.— cr., de mijloc 47.— cr. până 48.— cr., uşori 46.1/2 cr. până 46.— cr., marfă țerănească grea 45.— cr. până 46.— cr., de mijloc 46.— cr. până 46.1/2 cr., ușoară 44.— cr. până 45.— cr., românești, de Bakony, grei —.— cr. până —.— cr., transito grei —.— cr. până —.— cr., transito de mijloc —.— cr. până —.— cr., transito ușori —.— cr. până —.— cr., transito sîr-bești grei 41.— cr. până 45.— cr., transito de mijloc 44.— cr. până 45.— cr., transito ușori 43.— cr. până 44.— cr.

Bursa de mărfuri din Budapesta dela 29 Ian. n. 1893.

Sămînțe	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogr. dela	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogr. dela
Grâu				
Bănteneș vechiu	74	—	75	7.40 7.50
Grâu dela Tisa	74	—	75	7.50 7.60
Grâu „Pesta”	74	—	75	7.45 7.55
Grâu de Alba-Reg.	74	—	75	7.45 7.55
„Baica”	74	—	75	7.50 7.60
Grâu ung. de Nord	74	—	75	—
Sămînțe, vechi ori noue	Soiul	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogr. dela	
Săcăr				
Orz	de nutreț	70—72	6.20 6.40	
„	de vînare	60—62	5.10 5.40	
„	de bere	62—64	5.50 6.—	
Ovă		64—66	6.20 7.40	
Cucuruz (porumb)	bănt.	39—41	5.50 5.80	
„	de alt soi	75	4.60 4.65	
Mein		73	4.55 4.60	
Hrîșcă		—	4.10 4.35	
Mărfi pe termen.	Grâu	de toam. de primă.	7.56 7.41	7.58 7.42
„	Cucuruz	Sept.-Oct.	4.71	4.73
„	Ovă	Maiu.-Iun. de primă.	5.46	5.48
„	„	Aug.-Sept.	11.20	11.25
Produse diverse	Soiul			
		dela	până	
Sem. de trif.	Lucernă ungurească	48.—	58.—	
„	roșie	64.—	71.—	
Oleu de rap.	rafinat	32.—	32.50	
Uns. de porc	dela Pesta	59.50	60.—	
„	dela țeară	—	—	
Slănină	sventată	41.—	42.—	
„	afumată	51.—	52.—	
Sîn		35.—	36.—	
Prune		—	—	
Lictar	slavon, nou	21 50	22.—	
„	băntănesc	21.—	22.—	
Miere	brută	—	—	
„	galbină străcurată	35.—	37.—	
Ceară	de Rosenau	140.	141.	
Spirit	brut	13.25	13.75	
„	Drojdii de spirit	51.25	51.50	

Cursul pieței din Sibiu.

Din 31 Ianuarie n. 1893.

Hârtie-monetă română . . .	Cump. 6.43	vînd. 6.40
Liro turcești . . .	10.70	10.80
Imperiali . . .	6.70	9.80
Ruble rusești . . .	1.20	1.22

Bursa de Budapesta.

Din 29 Ianuarie n. 1893.

Renta de aur ung. 6—	—
„ „ hârtie 4—	114.40
„ „ hârtie 5/10	110.50
Imprumutul căilor ferate ung.	122.50
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (1-a emisiune)	120.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (2-a emisiune)	101.50
Bonuri rurale ung.	96.50
„ croate-slavone	97.25
Obligațiunile desp. regalilor	101.50
Imprumut cu premiu ung.	149.—
Losuri pentru regularea Tisei și Seghedin	142.50
Renta de hârtie austriacă	98.50
„ de argint austriacă	98.25
„ de aur austriacă	116.50
Losurile austriece din 1860	148.50
Acțiunile băncii austro-ungare	1072.—
„ de credit ung.	577.63
„ „ austr.	321.50
Scrisuri fonciare ale institut. de cred. și economii „Albina”	101.—
Argintul	—
Galbeni împărătești	5.68
Napoleon-d'ori	6.58
Mărci 100 imp. germane	59.30
Londra 10 Livers sterlingi	—

Bursa de Viena.

Dn 29 Ianuarie n. 1893.

Renta de aur ung. 6/10	114.30
„ „ hârtie 4/10	114.30
„ „ hârtie 5/10	101.40
Imprumutul căilor ferate ung.	122.75
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (1-a emis un)	120.—
(Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. 2-a emisiune)	120.—
Bonuri rurale ung.	96.30
„ croate-slavone	96.30
Imprumut cu premiu ung.	149.80
Losuri pentru regularea Tisei și Seghedin	141.40
Renta de hârtie austriacă	60.70
„ de argint austriacă	68.75
„ de aur austriacă	116.30
Losuri pentru austr. din 1860	148.50
Acțiunile băncii austro-ungare	1070.—
„ de credit ung.	366.75
„ „ austr.	32.—
Argintul	—
Galbeni împărătești	5.67
Napoleon-d'ori	9.61
Mărci 100 imp. germane	59.27
Londra 10 Livers sterlingi	123.59

Bursa de București.

Din 4 Ian. st. v. — 4 oare p. m.	Cassa	Ultim
Renta rom. per 1875 5%	158. —	—
Renta română amort. 5%	061/2	—
(Schuldverschreib.)	—	—
Oblig. de stat. C F R 6%	102. —	—
Renta rom. (Rur. conv.) 6%	—	—
Imprumutul municipal 5%	—	—
Scrisuri func. rurale 5%	98. —	—
Scrisuri func. rurale 7%	104.50	—
Idem urbane 7%	102. —	—
" 6%	93. —	—
" 5%	84. —	—
Banca-Nat. (500 lei vârs. intr.)	1645	—
Soc. Dacia-Rom. (250 lei vârs.)	298	—
Soc. de Asig. Nat. (200 lei vârs.)	310	—
Soc. rom. de reasig.	101	—
Soc. r. de cou (250 lei vârs.)	—	—
Oblig. Cassei Pensiunilor	—	—
Agio	—	—
Schim	—	—
Londra 3 luni	—	—
cek	—	—
Berlin 3 luni	—	—
cek	—	—
Paris 3 luni	—	—
cek	—	—
Vina	—	—
Agio	—	—

Editura și tiparul Institutului Tipografie în Sibiu, sub responsabilitatea lui Ioan Popa Necsa